

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Алексєєнко Артем Ігорович

Сучасні форми правління в перспективі інституційних інновацій: політичний аспект

УДК 340.12

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-1.4>

Алексєєнко Артем Ігорович
аспірант кафедри політології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
просп. Науки, 72, Дніпро, Україна
ORCID: 0009-0007-2860-3267

Розглядається актуалізація питання інституційних інновацій, які будуть відображати баланс політичних сил, спроможність наявних гілок влади та тенденції інфокомунікаційного забезпечення політичного процесу. Встановлено специфіку розгляду основних тенденцій інституційних інновацій, які спричиняють трансформацію сучасних форм правління на національному та глобальному рівнях. Встановлено необхідність інновацій, які відіграють ключову роль процесі модернізації форм правління, надаючи нові інструменти та методи для більш ефективного та справедливого управління суспільством. З'ясовано, що електронний уряд чи e-Government стає все більш поширеним явищем, спрощуючи взаємодію громадян з інститутами влади. У статті застосовуються поширені методичні засоби сучасних політичних наук. Зокрема, системний аналіз описує інституційні основи політичних рішень в умовах сучасних форм правління. Компаративний аналіз визначає значення та вплив ключових організаційних вимірів дискурсу стосовно форми правління. Методичні підходи спрямовані на виявлення значення електронних платформ для обговорення та голосування з питань суспільного значення, які активно впроваджуються у різних країнах. Увага приділяється специфіці відкритих даних, вільному доступу до інформації про бюджет, діяльність органів влади та прийняті рішення сприяють зміцненню довіри між громадянами та урядом. Встановлено, що застосування біг-даних та штучного інтелекту дозволяє більш точно аналізувати соціальні потреби та ефективніше розподіляти ресурси. Доведено, що незважаючи на всі позитивні аспекти інновацій у сучасних формах правління, слід враховувати їх потенційні ризики. Встановлено, що запровадження інновацій має супроводжуватися пильним контролем, щоб забезпечити збалансованість між ефективністю та захистом прав та свобод громадян. Розкрито значення розвитку соціальних мереж та засобів масової інформації, завдяки яким громадяни стають більш поінформованими стосовно змісту і значення форми правління. З'ясовано, що гібридизація форм правління в рамках посилення одного з інститутів, (зокрема, інституту президентства), розмивання (ерозія) повноважень окремих гілок влади, дестабілізація легітимності форми правління. Доведено, що президентська та парламентська ланки намагаються де-факто шляхом тимчасових судових рішень збільшити свої повноваження в окремих предметах відання.
Ключові слова: інституційні інновації, форма правління, інституційні виклики, політична стабільність, політична альтернатива, політичні трансформації.

Вступ. Форма державного правління є класичним концептом сучасних суспільних та правознавчих дисциплін. Вона набуває актуальності як предмет дослідження у зв'язку з підвищенням динаміки традиційних політичних процесів: політичного представництва, політичного врядування та ухвалення рішень.

Традиційні класичні рамки та «канони» форм правління в розвинених країнах, а також постколоніальних державах Азії, Африки та Латинської Америки склалися в середині ХХ століття. Відповідно в перші десятиліття ХХІ століття актуалізується питання інституційних інновацій, які будуть відображати баланс політичних сил, спроможність наявних гілок влади та тенденції інфокомунікаційного забезпечення політичного процесу.

В сучасній Україні в умовах війни дискусія щодо форми правління дещо призупинена. Водночас вона набуде значної актуальності в період післявоєнного відновлення, оскільки на порядку денному з'являться питання інституційної модерніза-

ції, пов'язаної з євроінтеграційним вектором руху нашої держави. Відповідно необхідно розглянути основні тенденції інституційних інновацій, які спричиняють трансформацію сучасних форм правління на національному та глобальному рівнях. Важливим елементом сучасних досліджень слід вважати мікрорівень сприйняття реформ форм правління сучасних державах ЄС а також окремих країн пострадянського простору.

Теоретико-методологічні основи дослідження. У статті застосовуються поширені методичні засоби сучасних політичних наук. Зокрема, системний аналіз описує інституційні основи політичних рішень в умовах сучасних форм правління. Компаративний аналіз визначає значення та вплив ключових організаційних вимірів дискурсу стосовно форми правління. Методичні підходи спрямовані на виявлення значення електронних платформ для обговорення та голосування з питань суспільного значення, які активно впроваджуються у різних країнах.

Треба зазначити, що особливості сучасних форм правління досліджуються широким колом українських дослідників. Так, С. Шкабко розглядає форму правління як ключовий елемент форми держави та одну з основних категорій державознавства [15], В. Протасова та К. Мандрікова аналізують форму державного правління в Україні з урахуванням конституційних змін [11], І. Алексеєнко досліджує взаємодію гілок влади як чинник, що впливає на розвиток форми правління в сучасній Україні [1], О. Паска розглядає вплив інституту президентства як критерій класифікації президентських та змішаних форм правління [10], С. Серьогіна аналізує роль конституційних звичаїв у закріпленні форми правління [13], Р. Мартинюк вивчає перехідні президенціалізовані республіки як особливий тип республіканської форми правління у країнах пострадянського простору [7], П. Мироненко розглядає форму правління як концептуальну та прикладну проблему [8], С. Янішевський розглядає різні конфігурації регіональної влади в країнах ЄС із напівпрезидентською формою правління [16], П. Мироненко класифікує форми державного правління та переосмислює класичні підходи до цього питання [9], С. Серьогіна в іншій публікації розглядає особливості розподілу повноважень у виконавчо-розпорядчій сфері за різних моделей монархічної форми правління [12].

Метою статті є з'ясування тенденції інституційних інновацій реформування форм правління в політичному вимірі. Завданням статті є виокремлення напрямків політичних перетворень в контексті інституційних інновацій.

Результати дослідження. Як свідчить політичний досвід, у сучасному світі динамічні зміни у політичній сфері та соціокультурному контексті зумовлюють необхідність постійного розвитку та вдосконалення форм правління. Інновації відіграють ключову роль у цьому процесі, надаючи нові інструменти та методи для більш ефективного та справедливого управління суспільством. В рамках розвитку сучасних європейських держав стають актуальними кілька сучасних інновацій у формах правління, які впливають різні аспекти життя. С. Болдіжар наголошує, що «сформована протягом двадцяти років свого розвитку і особливо в 2000-ні роки парламентська форма правління Словацької Республіки на сьогодні відзначається більш збалансованою системою «стримувань і противаг», що дозволяє поєднати» [6].

Інституційна інновація, яка привертає увагу науковців та політиків-практиків – цифровізація та впровадження інформаційних технологій у управління державою. Електронний уряд чи e-Government стає все більш поширеним явищем, спрощуючи взаємодію громадян з органами влади. Електронні сервіси дозволяють прискорити та покращити надання державних послуг, забезпе-

чуючи більш відкриту та прозору роботу державних структур, зокрема й представницьких. С. Болдіжар привертає увагу до сильного парламенту, який взаємодіє з відповідальним перед ним Урядом, та ефективний інститут президентства. І хоча вона зберігає деякі специфічні ознаки (наприклад, відкликання Президента через всенародне голосування), загалом виражає стабільну роботу основних владних інститутів [6, с. 348].

Важливим напрямом інновацій є розвиток механізмів участі громадян у ухваленні рішень. Електронні платформи для обговорення та голосування з питань суспільного значення активно впроваджуються у різних країнах. Це дозволяє громадянам висловлювати свою думку, брати участь у прийнятті рішень та активніше впливати на політичний процес, в тому числі й щодо визначення конфігурації форми правління. Я. Бариська, С. Болдіжар та В. Лемак зазначають, що «у сучасних умовах поняття форми правління не може залишатися змістовно в тих же рамках обсягу, що і в період «панування державного суверенітету». Перші зміни у глобальній правовій інфраструктурі, які зумовлювали розширення обсягу цього поняття, відбулися після другої світової війни, коли поступово права людини з питання внутрішньої юрисдикції держави стали питанням міжнародно-правової системи, яке, навпаки, перетворюється в одну з лімітуючих ліній державного суверенітету» [5, с. 189].

Прикметною інституційною інновацією є розвиток концепції відкритого уряду (Open Government). Ця модель прагне максимальної прозорості та доступності інформації про діяльність державних органів. Відкриті дані, вільний доступ до інформації про бюджет, діяльність органів влади та прийняті рішення сприяють зміцненню довіри між громадянами та урядом. Це відображає зміст традиційного та інноваційного функціоналу форм правління в політичній системі. При цьому Я. Бариська, С. О. Болдіжар та В. Лемак вірно наголошують, що сучасне конституційне законодавство східноєвропейських держав втілює низку складових європейської конституційної спадщини [5, с. 190].

Сучасні форми правління також активно спричиняють впровадження інновацій у сфері соціального захисту та управління економікою. Застосування біг-даних та штучного інтелекту дозволяє більш точно аналізувати соціальні потреби та ефективніше розподіляти ресурси в існуючих конституційних рамках. Я. Бариська, С. Болдіжар і В. Лемак форму правління спирають на конституційний правопорядок і описують її функціонування в його рамках (обмежується ним). Способів такого «конституювання» два: за участі народу (реалізація волі народу-суверена) та без участі народу. Установча влада проявляється різноманітно, але завжди в умовах демократичного політичного режиму [5, с. 191].

Незважаючи на всі позитивні аспекти інновацій у сучасних формах правління, слід враховувати їх потенційні ризики. Кібербезпека, конфіденційність даних, а також можливість маніпуляцій з використанням технологій – питання, що потребують особливої уваги. Виклики загострюються в умовах конфлікту конституційно-правових та політичних традицій. Я. Бариська, С. Болдіжар і В. Лемак докладно розкривають механізми взаємодії владних інститутів, створених у різних правопорядках. Перебування держави у правовому та інституційному просторі Європейського Союзу накладає істотний відбиток на форму її правління. Має місце різнопланова взаємодія інституційно-владних систем різного рівня: а) народ держави-учасника способом прямих виборів надає повноваження окремим владним інститутам ЄС (Європейському парламенту); б) владні інститути держави-учасника отримують представництво у владних інститутах ЄС (Європейська комісія, Європейська рада); в) установчі акти та рішення владних інститутів ЄС є обов'язковими (проявляють юридичну дію) на території держави-учасника [5, с. 192].

Сучасні форми правління стають дедалі більш інноваційними, враховуючи потреби динамічного і складного сучасного суспільства. Проте запровадження інновацій має супроводжуватися пильним контролем, щоб забезпечити збалансованість між ефективністю та захистом прав та свобод громадян. Я. Бариська, С. Болдіжар та В. Лемак вважають характерною взаємодію різних правопорядків для держав, які не є членами Європейського Союзу. Так, наприклад, форма правління в Україні, яка не є членом наднаціонального утворення, піддана впливу глобалізаційних процесів, хоч і меншою мірою, ніж держави – учасниці ЄС [5, с. 192].

Серйозним чинником є зростання впливу громадянського суспільства та глобальних рухів. З розвитком соціальних мереж та засобів масової інформації громадяни стають більш поінформованими та активними. Протести, мітинги та глобальні кампанії набувають нового масштабу, привертаючи увагу не лише національних, а й світових лідерів. Цей вплив громадянського суспільства на інноваційні зміни форми правління стають особливо помітним у країнах із розвиненою громадянською культурою. Л. Баликіна-Галанець робить слушний висновок, що «своїм складом парламенти усіх без винятку європейських країн відображають як представницькі інститути політичних преференцій громадян у власних державах і, водночас, у своїй діяльності постійно орієнтуються на домінуючі інтереси електорату. Громадяни через представництво їх депутатами беруть участь в управлінні державою» [4, с. 17].

Значним аспектом інновацій форм правління є еволюція демократичних інституцій. Традиційні форми представницької демократії перегляда-

ються у тих глобальних викликів. Електронне голосування, онлайн-консультації та інші інновації посилюють участь громадян у ухваленні рішень. Паралельно з цим в контексті обговорення конституційних інновацій зростає увага до питань захисту прав людини, меншин та забезпечення гарантій свобод та справедливості. Л. Баликіна-Галанець простежує тенденції останніх десятиріч і відзначає стійкий процес формування двопалатних парламентів як у федеративних, так і в унітарних державах. Дискусія про реформування структури законодавчого органу в Україні, про необхідність створення двопалатного парламенту триває з часу проголошення незалежності. Ця тема актуальна, тому що формування двопалатної Верховної Ради України є однією зі складових назрілої нині конституційної реформи. Цей фактор безпосередньо матиме вплив на розвиток парламентаризму в країні [3, с. 28].

Важливим елементом трансформації форм правління у світі є облік економічної взаємозалежності. Економічні кризи, світові торгові війни та розподіл ресурсів ставлять перед урядами нові виклики, що потребують адаптації економічних політик та систем управління на рівні засадничих принципів парламентаризму. Л. Баликіна-Галанець вказує, що «бікамеральний законодавчий орган є дорожчим в обслуговуванні. Друга палата значно збільшує загальні витрати на орган законодавчої влади. Тим не менше, для промислово розвинених країн ця сума незначна порівняно із загальним бюджетом. Фактор вартості не може бути головним для національних урядів, але може відігравати помітнішу роль у місцевих органах влади» [3, с. 30].

Однак, незважаючи на означені зміни, важливо враховувати, що трансформація форм правління у глобальному світі супроводжується як перевагами, так і ризиками. Необхідно балансувати зусилля щодо глобальної співпраці з повагою до національних інтересів та особливостей. Тому в багатьох країнах форми правління стають ознакою дотримання національних політико-правових традицій. Українська науковця вважає, що інститут парламенту має неоднакові характеристики. Наприклад, Польща, Румунія та Франція, які є унітарними країнами, як і Україна, мають двопалатну структуру парламенту. Водночас, звертаємо увагу, що в зазначених країнах як до нижньої, так і до верхньої палати депутати обираються на всенародних виборах. У Польщі різниця до кандидатів у депутати тільки у віковому цензі, який піднімається до 30 років для кандидатів у депутати у Сенат [3, с. 31].

Таким чином, трансформація форм правління в сучасному світі – це складний і багатогранний процес, зумовлений різновекторними чинниками. Розуміння цих трансформацій є важливим для

формування більш адаптивних та ефективних систем державного правління, здатних долати виклики та вимоги сучасної глобалізованої дійсності.

Висновки. Таким чином, сучасні форми правління виступають важливим середовищем для політико-інституційних інновацій. Їх основними напрямками є гібридизація форм правління в рамках посилення одного з інститутів, (зокрема, інституту президентства), розмивання (ерозія) повноважень окремих гілок влади, дестабілізація легітимності форми правління. В умовах інфокомунікаційної революції перший напрямок з'являється в результаті необхідності ухвалення динамічних рішень, які не відповідають тривалій процедурі парламентсько-президентського узгодження.

Відповідно президентська та парламентська ланки намагаються де-факто шляхом тимчасових судових рішень збільшити свої повноваження в окремих предметах відання. Це становить один з основних процесів тиску на судову владу у вигляді спроб набуття контролю над верховними судами в низці сучасних демократичних країн (зокрема, в Польщі та Ізраїлі).

Ерозія повноважень гілок влади відбувається переважно у перехідних країнах постколониального типу. Попри тривалий період існування поза колониальним контролем, політичні системи більшості країн Азії та Африки не створили системи стримувань і противаг. Відповідно інститути представництва та виконавчої влади втрачають свою спроможність.

Інфокомунікаційний тиск на форму правління простежується як результат активності публічної активності академічних та експертних спільнот, які час від часу ставлять під сумнів статус-кво середини форм правління, які існують досить тривалий час. Вони пропонують нестандартні, неординарні інновації, які мають ситуативний та вузькокорпоративний характер. Відповідно втрачається загальна стабільність форми правління як системи. Напрямоком подальшого розгляду за темою статті є розгляд особливостей трансформації пострадянських форм правління на демократичній та автократичній в перші десятиліття XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексєєнко І. Взаємодія гілок влади як чинник розвитку форми правління в сучасній Україні. Політичний менеджмент. 2011. № 1. С. 8–16.
2. Армаш Н. О. Вплив форми державного правління на зміст адміністративно-правового статусу державних політичних діячів на прикладі зарубіжного законодавства. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. № 1(2). С. 145–151.
3. Баликіна-Галанець Л. І. Конституційно-правовий статус парламентів країн ЄС з республіканською формою правління (змішані республіки). *Правничий вісник Університету "КРОК"*. 2020. Вип. 38. С. 25–33.

4. Баликіна-Галанець Л. І. Конституційно-правовий статус парламентів країн ЄС з республіканською формою правління (президентські та парламентські республіки). *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2019. Вип. 35. С. 15–26.

5. Бариська Я. О. Болдіжар С. О., Лемак В. В. Вплив глобалізації на форму правління сучасної держави: до питання коригування обсягу поняття / *Публічне право*. 2013. № 4. С. 188–195.

6. Болдіжар С. О. Удосконалення форми правління Словацької Республіки в 1999–2012 роках: основні напрями. *Публічне право*. 2013. № 2. – С. 344–349.

7. Мартинюк Р. Перехідна президентіалізована республіка – особливий різновид республіканської форми правління у країнах пострадянського простору *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Юридичні науки*. 2016. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2016_1_12

8. Мироненко П. В. Форма правління як концептуальна і прикладна проблема. *Суспільно-політичні процеси*. 2016. Вип. 3. С. 11–60.

9. Мироненко П. В. Класифікація форми державного правління: базові напрями переосмислення класичних підходів Нова парадигма. 2013. Вип. 118. С. 125–135.

10. Паска О. В. Впливовість інституту президентства як критерій класифікації президентських та змішаних форм правління Демократичне врядування. 2016. Вип. 16–17.

11. Протасова В. Є., Мандрікова К. О. Форма державного правління України: аналіз конституційного оновлення *Правова держава*. 2010. № 12. С. 86–92.

12. Серьогіна С. Г. Особливості розподілу повноважень у виконавчо-розпорядчій сфері за різних моделей монархічної форми правління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2014. Вип. 29(1). С. 106–110.

13. Серьогіна С. Г. Роль конституційних звичаїв у закріпленні форми правління. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2007. № 36. С. 78–85.

14. Трещов М. М, Мунько А. Ю. Сучасна форма правління в Україні: науково-практичний дискурс. *Науковий вісник: державне управління*. 2022. № 2. С. 182–194.

15. Шкабко С. І. Форма правління як елемент форми держави та основна категорія державознавства. *Право і суспільство*. 2015. № 4(4). С. 49–54.

16. Янішевський С. О. Організація органів регіональної влади країн ЄС із напівпрезидентською формою правління: досвід для України. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 1. С. 125–130.

REFERENCES:

1. Aleksieienko, I. (2011) Vzaiemodiia hilok vlady yak chynnyk rozvytku formy pravlinnia v suchasni Ukraini. [The interaction of the branches of government as a factor in the development of the form of government in modern Ukraine]. *Politychnyi menedzhment*. № 1. S. 8–16 [in Ukrainian].
2. Armash, N. O. (2013) Vplyv formy derzhavnoho pravlinnia na zmist administratyvno-pravovoho statusu derzhavnykh politychnykh diiachiv na prykladi

zarubizhnoho zakonodavstva. [The influence of the form of state government on the content of the administrative-legal status of state politicians on the example of foreign legislation]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky.* № 1(2). S. 145–151 [in Ukrainian].

3. Balykina-Halanets, L. I. (2020) Konstytutsiino-pravovyi status parlamentiv krain YeS z respublikanskoiu formoiu pravlinnia (zmishani respubliky). [Constitutional and legal status of parliaments of EU countries with a republican form of government (mixed republics)]. *Pravnychi visnyk Universytetu "KROK".* Vyp. 38. S. 25–33 [in Ukrainian].

4. Balykina-Halanets, L. I. (2019) Konstytutsiino-pravovyi status parlamentiv krain YeS z respublikanskoiu formoiu pravlinnia (prezydentski ta parlamentski respubliky). [Constitutional and legal status of parliaments of EU countries with a republican form of government (presidential and parliamentary republics)]. *Pravnychi visnyk Universytetu «KROK».* Vyp. 35. S. 15–26 [in Ukrainian].

5. Baryska, Ya. O. Boldizhar, S. O., Lemak, V. V. (2013) Vplyv hlobalizatsii na formu pravlinnia suchasnoi derzhavy: do pytannia koryhuvannia obsiahu poniattia [Impact of globalization on the form of government of the modern state: to the issue of adjusting the scope of the concept] *Publichne pravo.* № 4. S. 188–195 [in Ukrainian].

6. Boldizhar, S. O. (2013) Udoskonalennia formy pravlinnia Slovatskoi Respubliki v 1999 – 2012 rokakh: osnovni napriamy. [Improvement of the form of government of the Slovak Republic in 1999-2012: main directions]. *Publichne pravo.* № 2. S. 344–349 [in Ukrainian].

7. Martyniuk, R. (2016) Perekhidna prezydentsializovana respublika – osoblyvyi riznovyd respublikanskoii formy pravlinnia u krainakh postradianskoho prostoru [Transitional presidential republic – a special type of republican form of government in the countries of the post-Soviet space] *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriiia : Yurydychni nauky..* Vyp. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2016_1_12 [in Ukrainian].

8. Myronenko, P. V (2016) Forma pravlinnia yak kontseptualna i prykladna problema. [The form of government as a conceptual and applied problem]. *Suspilno-politychni protsesy.* Vyp. 3. S. 11–60 [in Ukrainian].

9. Myronenko, P. V. (2013) Klasyfikatsiia formy derzhavnoho pravlinnia: bazovi napriamy pereosmyslennia klasychnykh pidkhodiv [Classification of the form of state government: basic directions of rethinking classical approaches] *Nova paradyhma.* Vyp. 118. S. 125–135 [in Ukrainian].

10. Paska, O. V. (2016). Vplyvovist instytutu prezydenstva yak kryterii klasyfikatsii prezydentskykh ta zmishanykh form pravlinnia [The influence of the institution of the presidency as a criterion for the classification of presidential and mixed forms of government] *Demokratychnе vriaduvannia.* Vyp. 16–17 [in Ukrainian].

11. Protasova, V. Ye., Mandrikova K. O. (2010) Forma derzhavnoho pravlinnia Ukrainy: analiz konstytutsiinoho onovlennia [The form of state government of Ukraine: analysis of constitutional renewal] *Pravova derzhava.* № 12. S. 86–92 [in Ukrainian].

12. Serohina, S. H. (2014) Osoblyvosti rozpodilu povnovazhen u vykonavcho-rozporiadchii sferi za riznykh modelei monarkhichnoi formy pravlinnia. [Peculiarities of the distribution of powers in the executive and administrative sphere under different models of the monarchical form of government]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Pravo..* Vyp. 29(1). S. 106–110 [in Ukrainian].

13. Serohina, S. H. (2007) Rol konstytutsiinykh zvychaiv u zakriplenni formy pravlinnia. [The role of constitutional customs in establishing the form of government]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav.* № 36. S. 78–85 [in Ukrainian].

14. Treshchov, M. M, Munko A. Yu. (2022) Suchasna forma pravlinnia v Ukraini: naukovo-praktychnyi dyskurs. [Modern form of government in Ukraine: scientific and practical discourse]. *Naukovyi visnyk: derzhavne upravlinnia.* № 2. S. 182–194 [in Ukrainian].

15. Shkabko, S. I. (2015) Forma pravlinnia yak element formy derzhavy ta osnovna katehoriia derzhavoznavstva. [The form of government as an element of the form of the state and the main category of political science]. *Pravo i suspilstvo.* № 4(4). S. 49–54 [in Ukrainian].

16. Ianishevskiy, S. O. (2015) Orhanizatsiia orhaniv rehionalnoi vlady krain YeS iz napivprezydentskoiu formoiu pravlinnia: dosvid dlia Ukrainy. [Organization of regional authorities of EU countries with a semi-presidential form of government: experience for Ukraine]. *Stratehichni priorytety.* № 1. S. 125–130 [in Ukrainian].

Modern forms of government in the perspective of institutional innovations: political aspect

Aliksieienko Artem Ihorovych

Postgraduate Student at the Department
of Political Science
Dnipro National University named after
Oles Honchar
Nauky Ave., 72, Dnipro, Ukraine
ORCID: 0009-0007-2860-3267

The actualization of the issue of institutional innovations, which will reflect the balance of political forces, the capacity of the existing branches of government and the trends of information and communication support for the political process, is being considered. The specifics of considering the main trends of institutional innovations, which cause the transformation of modern forms of government at the national and global levels, have been established. The need for innovations has been established, which play a key role in the process of modernization of government forms, providing new tools and methods for more efficient and fair management of society. It was found that electronic government or e-Government is becoming an increasingly common phenomenon, simplifying the interaction of citizens with government institutions. The article uses common methodological tools of modern political science. In particular, systemic analysis describes the institutional foundations of political decisions in the conditions of modern forms of government. Comparative analysis determines the meaning and influence of key organizational dimensions of the discourse regarding the form of government. Methodological approaches are aimed at identifying the value of electronic platforms for discussion and voting on issues of public importance, which are actively implemented in various countries. Attention is paid to the specifics of open data, free access to information about the budget, the activities of authorities and the decisions made, which contribute to strengthening trust between citizens and the government. It has been established that the use of big data and artificial intelligence allows more accurate analysis of social needs and more efficient allocation of resources. It has been proven that despite all the positive aspects of innovations in modern forms of government, their potential risks should be taken into account. It was established that the introduction of innovations should be accompanied by careful control to ensure a balance between efficiency and protection of the rights and freedoms of citizens. The significance of the development of social networks and mass media, thanks to which citizens become more informed about the content and meaning of the form of government, is revealed. It was found that the hybridization of forms of government within the framework of strengthening one of the institutions, (in particular, the institution of the presidency), erosion (erosion) of the powers of individual branches of government, destabilization of the legitimacy of the form of government. It has been proven that the presidential and parliamentary branches are de facto trying to increase their powers in certain subjects by means of temporary court decisions.

Key words: institutional innovations, form of government, institutional challenges, political stability, political alternative, political transformations.